

Narodnost in sovražstvo

Narodnost je v ljubezni spočeta in v zavesti porojena večno živa in plodna devica. Njen rod jo ljubi in neguje, zato mu siplje darov, ki jih ne premore bogastvo sveta. Zvesta in vdana je svojemu rodu, množi in budno čuva njegovo lastnino. Svoj rod štiti in brani pred pohlepnim tujcem, varuje svobodo in gradi samostojnost.

Navalil je tiran, obtoževal jo poganstva, psoval in sramotil, grozil in ovajal, preganjal njen rod in ga zaslužnil tujemu cesarju, moril in požigal, toda nje ni zavojeval. Mirno, dostojanstveno in pogumno je čuvala nad svojim rodом, ki je vdano zaupal v njeno deviško moč do vstajenja.

Pojavi se janičar v narodni noši, snubač, govori ji o ljubezni, obeta zvestobo, ponuja ji zlata in nakita, kaže ji veliko oblast svojega poglavarja v prostranem svetu, razkazuje svoje hrame, palače in ogromne zaklade, da bi jo prevaril in odpeljal v tujino — v robstvo — jetnico. Toda njeno večno mlado srce se ne more nikdar za drugega vneti, nobeno bogastvo je ne more preslepiti, zvesta ostane svojemu stasitemu, pogumnemu mladeniču, vdana z vso ljubeznijo, neprevarljiva.

Pregnana iz svojih hramov od tujih služabnikov, neutešljivo glasno in neutrudljivo terja pravico za svoj rod, pravico svobode in neodvisnosti, dokler slednjič v zmagovitem pohodu ne prežene krdela tujcev in njih duha iz svojega narodnega doma.

Zdrava narodna zavest bo tudi še drugič in tretjič in zadnjič zmagala nad vsemi naklepi tujcev in njih služabnikov.

Kakšno je njeno telo, kakšna njena duša?

Narod sam je njeno telo, vse njegove družine, nebo in zemlja, ognjišča in selišča, sonce in mrak, jasnina in vihar, blisk in grom, vode in gore, gozdovi, njive in vrtovi in sredi vsega rodu v njegovi božji naravi — mati in njeno dete. Po materini krvi dovaja priroda svoje, iz vse te stvarnosti se porajajoče sile novemu človeku, da bo iste krvi in istega duha kakor tisočero in tisočero istorodnih, po telesu in duhu bratov in sester.

Novi človek je harmonični plod prirodno-družinske celote. Priroda ustvarja neizpremenljivo, zdravo, enotno in plodno jedro naroda in narodnosti, daje zanj najboljše plodove in najzlahotnejše sokove.

Kdaj in kateri tujec, varuh, je prišel s takimi darovi? Z nasiljem vsch vrst je Dunaj preganjal naš rod s svoje zemlje in uničeval njegovo potomstvo. In naj verujemo, da je naš sosed iz ljubezni do nas prisleparil najlepši koš naše zemlje in si prilastil petino naroda, da zaradi božje slave in zaradi krščanske ljubezni dvoglavni Rim duši našega otroka, muči in biča našo mater. So to dejanja dobrega očeta?

Materino hrepenenje, njen prvi pogled, njen prvi poljub so blagoslovili njega, ki je prišel, da prinese srečo vsem, ki so ga hrepenenče pričakovali. Komaj je bilo oznanjeno njegovo rojstvo, že se oglasi sto varuhov, toda niti en dan bi ne mogel biti živ brez materine ljubezni. Z ljubeznijo, z daritvijo samega sebe, ki je ni naučila nobena postava, nobena prosveta tujih varuhov, goji in vzgaja mati svojega otroka. Kdo še ima pravico lastiti si nje-nega otroka?

Dobra mati — mogočen narod.

Šole mu zida narod, vse z ljubeznijo dela za otroka, za njegovo rast, razvoj in sposobnost. Doraste v ljubezni svojega rodu. Dušo so mu polnila doživetja vseh stvarnosti, ki so ga rodila, redila, gojila, vzgojila, mu dala osebnosti lik, obseg in sposobnost, čustva ljubezni do vseh in vsega, kar ga je negovalo in oblikovalo. Spojila so se vsa ta doživetja in ta čustva v za vesti v harmonično celoto, v nov, čist, neminljiv, vsebinsko poln lik — narodnosti.

Pa pridejo tuji samozvani varuhi in terjajo od matere njegovo dušo. Od kod jim ta pravica? Zasejejo sovraštvo, da bi dosegli svoj namen in oskrnili narodu njegovo čast in njegov ponos. Predpišejo tisočero zapovedi, prepovedi in postav in nasilno prikujejo nanje njegovega duha, njegovo svobodo, delo in samostojnost — dajo mu «red» in «pravico» po svoji volji, za svojo korist.

Ali moremo verovati, da bo iz tega semena kdaj vzknila ljubezen? Nemogoče! Odpor in sovraštvo. Od tod sovraštvo v našem narodu.

Narodnost je resnična moralna vrednota, sad duše človeka, ki naj, iz prirode in ljubezni porojen, v ljubezni odgojen, svobodno in samostojno ustvarja nove vrednote iz ljubezni do sočloveka. Smoter narodnosti je nujno in edino plemenito (etično) vzajemno sožitje članov naroda — bratstvo. Narodnostno življenje je zavestno-moralno-skupinsko (kolektivno, občestveno) izživljanje za produkcijo novih kulturnih vrednot.

Moralna moč in etična smotrnost narodnostnega življenja ne dopušča podrejenosti. Sama je vodnica in zaščitnica, sama stvarjajoča sila. Narodnost je sama v sebi zaključena celota, dovršeno bistvo, ki mu niso potrebni tuji elementi. Zato je narodnost hkrati suverenost in samoopredeljivost. Njen izraz in razvoj nista mogoča pod tujim vodstvom. Vsak narod mora nujno stremeti za svobodo in samostojnostjo po zahtevi lastnega bistva.

Tuja oblast je nezdržljiva z bistvom narodnosti. Ne fizična, ne duhovna oblast tujca ne moreta nikdar postati sestavni del narodnostnega življenja. Brezuspješni so bili tisočletni napor, nasilja in sovražstva tujih gospodarjev in poglavarjev, da bi njih tvorevine postale naravna last tujega naroda. Nemogoče je izločiti nasprotje med narodnostjo in tujo oblastjo.

Ne ravna pravilno, razdvaja, neti sovraštvo in odgovarja zanj, kdor od vaja fizično in duhovno silo naroda v korist in za oblast tujca, ki podreja in omejuje svobodo naroda, njega samostojnost in delovanje z zapovedmi in prepovedmi, ki ne izvirajo iz pristne prirodne zavesti.

V zmoti so tisti, ki verujejo, da je narodnost združljiva z delitvijo narodnega samoodločevanja (suverenitete) po narodni in tuji oblasti, fizični ali duhovni. Ne more biti fizična moč ločena od duhovne. Človek je enotno, nedeljivo bitje, nedeljiva sta tudi svoboda in samostojnost.

Kdor izroča svobodo in samostojnost tujcu, je izdajalec naroda.

Narodnost je temelj sokolstva in njegove vzgojnosti.

J. R.

Stanko Trček, Ljubljana:

Vsestranost sokolske telovadbe

(Po predavanju v ljubljanskem radiu dne 31. XII. 1936.)

Beseda vsestranost je nam sokolskim vaditeljem zelo domača, saj jo slišimo sleherni dan in saj vsi vemo, da je vsestranost najmočnejši temelj uspešnega sokolskega vzgojnega postopka. Toda morda so prav preprostost, jasnost in pogostnost te besede krive, da celo mnogi sokolski vaditelji ne vedo več, kaj je vsestranska telovadba, še manj vedo to seve ljudje, ki s sokolsko telovadbo nimajo stikov. Takih je mnogo tudi na odgovornih mestih združb in oblastev, ki se ukvarjajo s to ali ono pango telovadbe, zlasti s športno, ali ki jim je skrbeti za telesno vzgojo

ljudstva, škoda zaradi tega je velika, ker se pači nazor o zdravi telovadbi vobče. Če bi to ne bilo tako, potem bi n. pr. ne bilo mogoče, da bi nekateri razglašali igranje nogometa za povsem zadostno, da si vzgojimo telo, drugi spet, da je urjenje zgolj v prostih panogah več ko dovoljno za vsestransko telesno vzgojo. Nevarnost za popolno popačenje zdrave telovadbe je s te strani tem večja, ker se o teh rečeh mnogo in prepričevalno piše — seveda večinoma brez dokazov ali celo zoper resnična dejstva. Neogibna je tedaj potreba, da pokažemo na pravo vsebino besede «vsestranost».

Zgodovinski razvoj telovadbe v sokolstvu in v sorodnih združbah je storil, da se je pojem vsestranosti v praksi — v teoriji smo ga vedno prav učili — popačil in zožil tako, da pri poprečnem vaditelju ni več segal na široko, kakor je segal začetnikom telovadbe in zlasti še Tyršu. Združbe, ki so se ukvarjale zgolj s športno telovadbo, pojma vsestranosti nikdar niso poznale, ker neposredni smoter športne telovadbe pač ni bila vzgoja, marveč zadostitev gonom. Šele najnovejši čas se je začelo pod učinkom izsledkov znanosti tudi pri njih svitati, da polagoma uvidevajo pomen vsestranske telovadbe.

V sokolstvu je bila zahteva po vsestranosti vedno vestno upoštevana temelj vzgojnega postopka. Zato bo zadostovalo, da jo ostro očrtamo in popravimo razlago, kolikor se je sčasoma popačila.

Vsestranost je bila namreč pri nas pred vojno in še tik po njej po večini omejena na oblike, ne pa na pravo, od narave začrtano bistvo. Pazili smo na imena, pa pozabili na fiziološko vsebino. Tako se je zgodilo, da so postale skoraj pravilo vadbene ure, ki so bile po svojem učinku na telo dostikrat zelo enolične in enostranske. Še zdaj naletimo na vaditelje, ki ne verjamejo, da je fiziološki učinek vadbe n. pr. na drogu in na krogih skoraj popolnoma enak, da po učinku na telo med vzklopko na drogu in med vzklopko na bradlji praktično ni razločka, da sta hitrostni tek in skok v daljino z zaletom po učinku v tesnem sorodstvu in deloma celo enaka. Takih primerov imamo na tisoče. Značilno za predvojno telovadbo je bilo zlasti to, da je bilo v njej primeroma malo teka, torej vaje, brez katere si dandanes ne moremo misliti zadovoljivega razvoja ožilja in pljuč. Že samo to kaže, kako popačen je bil pojem vsestranosti.

Še bolj se to vidi iz razdelitve nekdanje vadbene ure. Višek vaditeljske večine je bil, če si stlačil v eno uro kar največ tako imenovanih «raznih» panog. Po večini so to bile vaje na orodju in z orodjem. Prav to in dejstvo, da je lahko postala sokolska telovadba pri vsem poudarjanju načela vsestranosti vendarle primeroma enostranska, je dokaz za trditev, da so nas zaslepile oblike vaj, namesto da bi nas bil vodil njih učinek. Nečudnega, saj so vaje na orodju in z orodjem neprimerno bogatejše z oblikami in načini kakor vse druge panoge skupaj; dovoljujejo torej lahko izbiro prvin, ki so na videz zelo različne, po fiziološkem učinku so si pa največkrat enake.

Poglavitni vzrok za to zablodo je bilo dejstvo, da se je pri izobrazbi vaditeljev veliko premalo zahtevalo poznanje tega, kar bi moralo biti prav za prav temelj vsega: poznanje človeškega telesa in človeške narave ter njihju ustroja in življenja. Vedno sem branil stališče, da je vaditelju to znanje neogibno potrebno. Nikdar ga ne more biti preveč; brez njega bo vedno taval po napačnem potu in se bo brez odpora, ker brez opore, vdaljal razmeram in vladajočim modnim nazorom. Tudi v telovadbi namreč nismo brez modnih gesel, ki pa navadno tako minejo, kakor so prišla. Vaditeljske tečaje bi bilo treba izpopolniti z osnovnim znanjem fizike in kemije, kolikor je za razumevanje nauka o človeku potrebno, ki bi pa

moralo biti seveda podano v takšni obliki, da bi si ga lahko usvojil tudi nešolan vaditelj.

Če ugotavljamo, da smo v minulosti delali marsikaj napačno, nam je v tolažbo, da pač nihče ne more iz svoje dobe in da je bilo pri drugih združbah po vsem svetu še mnogo huje. Izmed vseh je bilo slovansko sokolstvo tisto, ki je imelo tudi v praksi, ne samo na papirju, brez primere bolj vsestransko in bolj popolno ter zato tudi najboljšo in najuspešnejšo telovadbo. Zato smo Sokoli že pred vojno, zlasti pa še tik po njej laže krenili na pravilnejšo pot, ki so jo kazali izsledki znanosti, kakor druge telovadne zveze, ki ponekod še dandanes zaradi tega preživljajo hude pretruse.

Vse izpremembe v telovadni praksi, kar smo jih doživeli, je povzročilo raziskovanje vaj in njih učinka na človeka. Prav za prav je čudno, da smo desetletja in desetletja lahko skoraj pozabili na predmet svojega vzgojnega prizadevanja, na človeka. In vendar je bilo tako. Saj še niso daleč časi, ko je obsegala »vsestranska« ura vaje na drogu in na krogih ali pa na bradlji in na konju, vaje s palicami in s kiji, vaje na lestvi in na švedski lestvi itd. Sestavljavca je bil prepričan, da je vsestranosti ustregel s tem, da je izbral razno orodje, ni pa pomislil, da je čisto združil v enoto vaje, ki so po učinku skoraj enake, in da je zatorej vadba istovrstna, enostranska. Niti praktično načelo razporedbe vesnega in opornega orodja ter s tem vaj v vesi in v opori — načela, ki so se ga dobri vaditelji vestno držali — ni kdo ve kaj ustrezalo in ni moglo preprečiti razvoja, dasi je upoštevalo do neke mere fiziološko načelo.

Z ugotovitvijo, kako je bilo in kako mora biti, pa še nismo na varnem. Proti stremljenju, da se popači pojem zdrave vsestranosti, in proti nagnjenju, da v tem zabredemo na stransko pot, se bomo morali vedno boriti. Zakaj vedno iznova nas bodo posiljevale vnanjosti, to so oblike vaj in raznovrstnost orodja. Nikdar ne bomo popolnoma na varnem pred silnim učinkom teh vnanjih plati telesnih vaj, ker so oblike vidne in otipljive ter zato vsiljive in ker so telovadnemu praktiku najbližje, učinek vaj na človeka in uspehi telesne vzgoje so pa največkrat skriti ter le bistremu opazovalcu zaznavni.

In res. Komaj smo preboleli preusmeritev, komaj smo se oprostili iz starih kalupov in se dokopali do svobodnejšega gledanja, že se pojavljajo znamenja, ki kažejo, da so tu sile, ki izkušajo pridobljeno spraviti v nov kalup, ga spraviti iznova v primerno obliko, ga nepremično utrditi. Te sile so najopaznejše prav pri združbah, ki so veljale doslej kot prve boriateljice za »nove« smeri: pri športu. Večna igra duha, ki mora vse oblikovati, sistemizirati.

Vedno iznova bo tedaj treba kazati na neizpremenljivo osnovo vadbenega postopka in na njegov cilj: na človeka samega. Le to nam more biti trdno vodilo. Vsi drugi oziri in smotri (strankarsko in državljansko-politični, storitveni itd.) so izpremenljivi in utegnejo biti celo v nasprotju s človekom. Pomislimo le na dandanašnjo vrhunsko športno telovadbo, ki je šla daleč čez mejo in je postala zaradi svoje naperjenosti na postranski smoter, na goli učinek in rekord, nefiziološka.

Toda najbolje bomo videli vse to, če bomo izkušali očrtati pojem vsestranosti, kakor nam ga narekuje mnogostranost človeške narave.

Ta pojem je lahko ožji in širši, kakor naj pač obsega golo telesnost ali pa razen te tudi še duševnost. Tu naj pripomnim, da govorimo o telesnosti in o duševnosti samo iz praktičnih razlogov in da s tem nečemo reči, da je človek sestav dveh bistev: telesa in duše. Ne, človek je neločljiva enota. Ni telesa brez duše, ne duše brez telesa.

Tako imenovane telovadne združbe, prav posebno pa še sokolstvo, so vedno stremele za ustvaritvijo obestransko vzgojenega bitja. Vedno so izkušale obdelati obe plati človeka, telo in dušo, v tej pa spet lastnosti, ki jih imenujemo s skupnim imenom *znaj*, pa tudi sam razum ali *duh*. Dandanes ni niti najmanjšega dvoma, da lahko s telesnimi vajami silno, časih celo odločilno posežemo v razvoj obeh plati svoje narave. Telo in duša skupaj tvorita šele bitje, tvorita človeka. Do popolnosti razvito je torej le bitje, ki ima popolno telo in popolno dušo. Drugo je za človeka kot nedvomno večidel duhovno bitje celo pomembnejše kakor prvo. Saj je naše vzgojno prizadevanje brezplodno, če nam ne uspe, da vzgojimo bitje s tako dušo in s takim značajem, ki mu omogoči, da živi v korist ljudske celine ter v skladu in v slogi s svojo okolico in s samim seboj. Tudi najbolj razvito in najmočnejše telo je mrtev kapital, če ga ne vlada možgata duša. Takšno bitje bi bilo za združbo brez koristi ali bi ji pa bilo celo v škodo. Vsi čutimo, da se ne more nobena vzgoja omejiti zgolj na telesnost, ker je telo pri vsej pomembnosti vendarle manj pomembna plat.

Prva zahteva vsestranosti je torej, da zgrabimo s svojo vzgojo vsega človeka, to se pravi, njegovo telo, še bolj pa njegovo dušo. Oboje lahko storimo s telesnim delom ali pa z njegovo, rekel bi, kulturno, razumnostno obliko, s telovadbo.

Telovadba pa mora biti taka, da obdelamo prvino «telo» in prvino «duša» tudi vsako zase z vseh plati, to se pravi, da mora biti v posmeznem vsestranska.

Na telesu ločimo naslednje plati, ki jih s telovadbo lahko izobrazimo vsako v svojo smer, in sicer tako enakomerno, da tvorijo skupaj skladno delujočo celoto: telo je vzorno vzgojeno, če ima pravilne oblike in je hkrati močno, hitro, okretno in vztrajno. Za vsako teh prvinskih lastnosti moramo enako skrbeti, sicer telo ni skladna celota, če pa to ni, se nam tudi ne zdi všečno. To skladnost dosežemo le z dobro premišljenim postopkom. Sokolska vadbeni metoda je tak postopek. Toda če nima vaditelj neprestano v vidu vseh pet prvin v enaki meri, potem iz telesa lahko naredi prav tisto, česar ni hotel. Saj vemo, kako lahko se n. pr. s pretirano telovadbo na orodju, z vzdigovanjem uteži, z rvanjem, izkratka z vsemi vajami, ki zahtevajo mnogo moči, sicer pridobi ogromna sila, toda kako se zmanjšajo zmogljivost srca in pljuč ter hitrost in kako lahko se popačijo vsečne telesne oblike v štrščé mišičast nestvor. Po drugi strani nam daje enostranska in pretirana vadba samih vaj za hitrost (zlasti teka) prav tako telesa nevšečnih oblik, slabega mišičnega reliefa, premajhne moči in majhne vztrajnosti.

Vobče lahko rečemo, da se skoraj vselej v tistih primerih, v katerih skrbimo samo za razvoj ene lastnosti, malone vse ostale lastnosti poslabšajo ali pa onemogoči razvoj ene razvoj druge ali jo celo uniči. Pogostni so n. pr. dobri športniki, ki se na bradlji ne morejo vzdigniti iz skleka v vzporo, in mnogo imamo v naših društvih ljudi, ki sicer dobro delajo na orodju, dobro skačejo, so močni, toda ne morejo preteči primeroma kratke razdalje dveh do treh kilometrov. Tudi sedem ali osem ur pešačenja ne zdrže, dasi je to mera, ki naj bi jo zmogel vsak poprečnež. Takih primerov o škodljivosti ali vsaj nesmotrnosti nevsestranske telovadbe bi lahko našli na tisoče.

Telo naj bo torej skladno rastlo. Izrazit mišični relief daje všečne obrise, lepe oblike. Toda kdor skrbi samo za mišice, naj še ne misli, da mu je telo skladno rastlo. Povečano mišičje potrebuje namreč več hrane in kisika, zato moramo v skladu s tem povečati tudi zmogljivost notranjih ustrojev, ki so za življenje vendar pomembnejši kakor mišičje. Poleg vaj za povečanje mišične moči potrebujemo torej tudi vaje za razvoj pljuč in ožilja, zlasti srca. S povečanimi potrebami mišičja se poveča tudi zmogljivost prebavil in izločil. Prava skladnost ni torej le v vnanjih oblikah, temveč posebno v tem, da vsi ustroji skladno delujejo.

Za razvoj močnega mišičja, zlasti mišičja na čoku in na lahteh, so najizdatnejše vaje na orodju in nekatere vaje z orodjem; tudi najbolj gospo-

darske so te vaje, ker z njimi že v kratki dobi dosežemo svoj namen; v pol letu redne vadbe se že začne kazati učinek. Toda te vaje niso zadostne za srce in pljuča, ne za mišičje spodnjega dela čoka in nog, vzlic temu, da štejemo tudi skok k vajam na orodju. Moramo torej dodati primerno otežene proste vaje, hitrostni tek v raznih oblikah, odpore, prenašanje bremen, izkratka vaje, ki čez navadno mero obremenjujejo prizadeto mišičje čoka in beder.

Telo pa naj bo tudi hitro. V hitrosti se izurimo s hitrim tekom, s skoki, pa tudi s prostimi in borilnimi vajami v primerni izberi. Kadar namreč govorimo o hitrosti, ne mislimo le na sposobnost, da se hitro premikamo po zemlji, ampak tudi na sposobnost, da vobče neko krettno hitro, po bliskovito izvršimo.

O k r e t n o s t je posebno dragocena lastnost. Svoje korenine ima v sposobnosti živčevja, da skladno uravnava delo prizadetih mišic. Tu so se spet izkazale vaje na orodju za nenadomestne. Zelo uporabne so pa tudi mnoge proste vaje (spretnostne vaje), živahne tekalne igre in borilne vaje.

Najbolj zaželena lastnost je pa vztrajnost. Za življenje je tudi najpomembnejša. Za dober in izdaten razvoj te lastnosti vaje na orodju niso kdo ve kaj učinkovite, dasi niso brez vsake vrednosti. Poseči moramo po izrazitih vztrajnostnih vajah, to je po vajah, ki nas silijo, da dalje časa vzdržimo razmeroma majhno enkratno količino dela, zato pa je vsota posameznih delovnih učinkov navadno zelo velika. Take vaje so zlasti: hoja, teki na razdalje nad 5 km, kolesarjenje, veslanje na večje razdalje, izkratka vaje, ki jih opravljamo dalje časa. Najboljša in najučinkovitejša med vsemi je gotovo hoja, posebno v hribih, ker nam daje mimo izdatnega telesnega učinka tudi mnogotero duševno vrednoto ter močno učinkuje na doživetje in s tem na značaj.

Vse vaje za hitrost in za vztrajnost so hkrati tudi najboljše vaje za srce, za krvni obtok in za pljuča.

Vladarico vseh teh telesnih lastnosti, dušo, vzgajamo tudi s samimi vajami. Telesni napor namreč krepi temeljno lastnost močne duše: vztrajnost in moč volje. Brez močne volje ni drugih lepih lastnosti, kakor so pogum, požrtvovalnost za celoto, odločnost itd. Predaleč bi zašli, ko bi hoteli dokazovati, da se tudi dušne lastnosti neposredno in učinkovito izobrazujejo samo s telesnim delom, s telesno dejavnostjo, v našem primeru z vajami.

Z vajami izobrazujemo dušo posameznika, z vadbo v družbi (vrsti, skupni vadbi vseh, skupnih prostih itd.) pa navajamo poedince, da se ozira na druge, da duši svojo sebičnost, kolikor bi škodovala ali bila neprijetna drugim, in ga tako vzgajamo v družabno bitje, ki lahko živi v skupnosti z drugimi.

Vnanji pogoji za naše redno delo so dandanašnji taki, da nam je dostikrat onemogočeno pravilno delo. Zato vidimo, da je redna telesna vzgoja po naših družtvih mnogokje okrnjena. Tisto, kar bi morali navzlic težavam bolj poudariti, so vaje za srce in pljuča in za vztrajnost. Redno, premišljeno urjenje v teku, pohodi, če le mogoče v hribe, pozimi smučanje, poleti kopanje in plavanje, veslanje in kolesarjenje, vse to mora biti primerno upoštevan sestavni del naše vzgoje in ne zgolj priložnostno podjetje. To je ob pozornosti vaditeljstva mogoče in večinoma tudi prijetno; torej razlog več, da se teh panog bolj metodično lotimo.

Razen vse skrbi za razvoj telesa in duše je pa potreben še zdravstveni pouk. Naši gojenci morajo vedeti, kako si s čistostjo, z obleko, hrano in z načinom vadbe ohranijo tisto, kar so s telesnimi vajami pridobili. Ta njiva pri nas skoraj še ni razorana. Morda je tu eden prvih vzrokov, da se naše članstvo tako malo meni za nego telesa in za njegovo vzgojo, ki — kakor vsaka vzgoja — ni stvar nekoliko mesecev ali kratkih let, marveč traja vse življenje.

Nanizal sem le nekaj misli, ki naj bi pokazale, v kateri smeri se mora gibati zdrava, človeški naravi ustrezajoča ter zato koristna in učinkovita telovadba.

Pregled jugoslovanske sokolske književnosti

(Nadaljevanje.)

Tretje razdobje.

Svetovna vojna je med nami Jugoslovani ustavila vse sokolsko delovanje. Neogibna posledica tega je bila, da ves vojni čas pri nas tudi ni izšla nobena sokolska knjiga, niti niso mogli izhajati sokolski listi. Komaj pa je jeseni leta 1918. utihnila vojna vihra in so se vsaj nekatere sokolske vodilne osebnosti vrnile v svoje civilne poklice, je vzniknilo z ostalim sokolskim delovanjem tudi že spet sokolsko slovstvo. Prvi glasnik temu je bil (že v II. razdobju omenjeni) list «Sokol», ki ga je izdajala leta 1919. še Slovenska sokolska zveza. Ko pa se je jugoslovansko sokolstvo zedinilo v enotno organizacijo, je doseglo tudi sokolsko književno udejstvovanje tako velik porast, da si je treba, če hočemo obdržati preglednost, tvarino razdeliti na več poglavij. Zato si oglejmo najpoprej periodični tisk, in sicer najprej zveznega, nato še župnega in društvenega, potem sokolsko-književna podjetja in razne knjižne zbirke, ki so tu in tam nastale, naposled pa še množino drugih sokolstva se tičočih ali vsaj s sokolskim delom sovisečih publikacij, ki so izšle izven sokolsko-književnih podjetij in sokolskih knjižnih zbirk.

A. Periodični tisk.

a) Zvezni tisk.

Splošno glasilo jugoslovanskega sokolstva je — kakor znano — «Sokolski Glasnik». Manj znan je pa njegov — do danes vsekakor že zanimivi! — razvoj. Ta list je začel izhajati leta 1919., še preden je bilo zedinjenje našega sokolstva formalno izvršeno na sokolskem zboru dne 28. junija istega leta v Novem sadu, in sicer v revijalni obliki v Zagrebu kot «Zvaničan organ Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca». Urednik mu je bil dr. Laza Popović. Ko je potem meseca avgusta leta 1920. ob I. pokrajinskem zletu v Mariboru Zveza izpremenila svoje ime, se je izmenjal tudi podnaslov «Sokolskemu Glasniku» v «Zvaničan organ Jugoslavenskog (sic!) Sokolskog Saveza». III. letnik (1921) je označen kot «Zvaničan organ Južnoslovenskog (sic!) Sok. Saveza i Saveza češkoslovačkog i južnoslovenskog Sokolstva», IV. letnik (1922) pa že kot «Zvaničan organ Jugoslovenskog Sokolskog Saveza i Saveza češkoslovačkog i jugoslovenskog Sokolstva». S V. letnikom (1923) se je S. Gl., zdaj še samo «Zvaničan organ Jugoslovenskog Sok. Saveza», preselil iz Zagreba v Ljubljano. Oblika mu je ostala revijalna, uredništvo je prevzel br. Miroslav Ambrožič. Stalno so pa sodelovali pri urejevanju lista bratje Uroš Čović iz Sarajeva ter dr. Jovan Hadži, Vladimir Kuščer in Verij Švajgar iz Ljubljane. VI. letnik S. Gl., ki ga je tudi še urejeval br. Miroslav Ambrožič, je dobil mesečno prilogo «Jugoslovenski Sokol»; urednik ji je bil isti. Prihodnje leto (1925, VII. letnik) se je njej pridružila še druga mesečna priloga «Prednjak». Obema prilogama je bil oziroma ostal urednik isti, medtem ko je «Glasnik» urejeval uredniški odsek, v katerem so bili razen glavnega urednika Ambrožiča še bratje Eng. Gangl, Ivan Bajželj, dr. Riko Fux in Verij Švajgar. Tako — z dvema prilogama — je S. Gl. izhajal še 1926. in 1927. leta. Izpremembe so se izvršile samo v uredništvih: III. letniku «Jsl. Sokola» in VIII. letniku S. Gl. sta bila urednika brata Verij Švajgar in Ante Brozović.

IV. letniku «Jsl. Sokola» in IX. letniku S. Gl. pa br. Ante Brozović sam. Z X. letnikom je izgubil S. Gl. revijalno obliko in je začel izhajati kot časnik, v kateri obliki izhaja še zdaj. Odgovorni urednik mu je bil br. dr. Riko Fux. Z novo obliko je izgubil tudi obe prilogi. Isto stanje je ostalo pri XI. (zadnjem) letniku leta 1929., ko je S. Gl. izhajal še kot «Zvaničan organ Jsl. Sok. Saveza». Po razglasitvi zakona o Sokolu kraljevine Jugoslavije meseca decembra leta 1929. je S. Gl. z novim letom postal seveda «Organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije» — I. letnik; uredjal ga je uredniški odsek, glavni in odgovorni urednik mu je pa postal br. Stjepan Čelar, ki opravlja ta posel še zdaj. Letniki II. (odtlej naprej «Glasilo SSKJ!»), III. in IV. so imeli kot mesečno prilogo «Sokolsko Prosveto», ki se je s svojim IV. letnikom osamosvojila. IV. letniku S. Gl. je v njegovi drugi polovici razen «Sok. Prosvete» bilo dodano kot druga mesečna priloga še «Sokolsko selo», ki je ostalo priloga S. Gl. še pri njegovem V. (1934) in VI. (1935) letniku. Medtem ko je «Sok. Glasnik» leta 1936. izhajal še v Ljubljani, se je z novim letom 1937 preselil list z uredništvom in upravo vred v Beograd. Naravno je sicer, da izhaja glasilo organizacije v istem kraju, kjer je sedež njene osrednje uprave, toda na «Sok. Glasniku» koristi te preselitve doslej še ni opaziti. Če bo uredniku uspelo, da pridobi v Beogradu in njegovi neposredni okolici krožek stalnih sodelavcev ter se bo tudi zvezna uprava zavedela svojega razmerja do lista, tedaj se bodo brez dvoma tudi pokazale koristne posledice preselitve, zlasti glede na to, da bi moral S. Gl. kot osrednje sokolsko glasilo dosledno in takoj reagirati na vse pojave javnega življenja, da bi moral zavzeti k vsaki važnejši zadevi narodovega življenja sokolski miselnosti ustrezno stališče ter biti tako v miselnem pogledu odločilen za vse jugoslovansko sokolstvo. Vsekakor ne sme biti za nazore, objavljene v S. Gl., odgovorno samo njegovo uredništvo, ampak mora za njim stati enotno vsa zvezna uprava kot predstavница vsega jugoslovanskega sokolstva.

Glavna panoga sokolskega vzgojnega dela je telesna vzgoja. Ako je pred svetovno vojno zadostoval vsaki izmed naših bivših sokolskih zvez po eden osrednji organ, ki je služil telovadno-strokovnemu delu, miselni poglobitvi in organizatornemu ustvarjanju, v zedinjenem jugoslovanskem sokolstvu S. Gl. sam vsem tem nalogam ni bil več kos. Zaradi tega je bilo treba specializacije. Zato je leta 1921. začel izhajati v Ljubljani poseben »Vestnik Tehničnega odbora Jugoslovenskega Sok. Saveza«, in sicer najprej kot priloga «Sok. Glasnika». Urednik mu je bil br. dr. Viktor Murnik. Ta «Vestnik TO JSS» je doživel pod istim uredništvom štiri letnike, le da od II. letnika dalje ni bil več priloga «Sok. Glasnika», ampak samostojen list. Leta 1925. se je pa pristopilo ponovno k tistemu načinu izdajanja zveznega strokovnega glasila, po katerem je «Vestnik TO JSS» izhajal I. leto: «Sok. Glasnik» je dobil — kakor že omenjeno — prilogo «Prednjak. List jugoslovenskega sokolskega prednjaštva.» Ta je izhajal tri leta: 1925.—1927.; urednik mu je bil za prvo leto ter za 1. in 2. številko II. letnika br. Miroslav Ambrožič, ko je ostale številke II. letnika in ves III. letnik uredil spet br. dr. Murnik. Ko je leta 1928. S. Gl. dobil časniško obliko, se je «Prednjak» osamosvojil in izhajal pod istim imenom in urednikom še tudi leta 1929. Leta 1930., torej po razglasitvi zakona o SKJ, mu je bilo izpremenjeno ime v «Sokol. List prednjaštva Sokola kraljevine Jugoslavije». Tudi I. letnik tega «Sokola» je uredil še br. dr. Murnik. Zanimivo je, da so letniki 1928—1930 imeli obliko četverke, medtem ko je «Prednjak» poprej, dokler je bil priloga S. Gl., imel seveda kakor ta obliko velike osmerke. To obliko je spet prevzel in jo obdržal do dandanes s svojim II. letnikom tudi «Soko»

(sic!), ki je menjal s tem letnikom tudi urednika: II. letnik in 1.—10. številko III. letnika je namreč uredil br. Ivan Bajželj, tega letnika 11. in 12. številko pa br. Josip Jeras. Od IV. letnika (1955) dalje ga urejuje prav spretno br. Stanko Trček.

Kakor je iz «Sok. Glasnika» izšlo glasilo za glavno panogo sokolskega vzgojnega dela, za telovadbo, tako je iz njega izšlo tudi glasilo za sokolsko prosvetno delo. To se je zgodilo na osnovi osebne korespondence med sedanjim predsednikom zveznega prosv. odbora br. dr. VI. Belajčićem in piscem tega «Pregleda». Ta je leta 1950. svetoval, naj SPO izdejtjuje pri «Sok. Glasniku», da bi «Glasnik» vsak mesec vsaj po enkrat — če ne po večkrat — posvetil sokolskemu prosvetnemu delu dve tiskani strani ali polovični strani, in sicer tako, da bi se dale te strani oziroma polovične strani iz «Glasnika» izvzeti in shraniti (n. pr. kakor «Mlado Jutro» pri listu «Jutro»), ker je znano, da se časnik, ko se prečita, po navadi zavrže in tudi nima ob sklepu letnika vsebinskega kazala, medtem ko je taka priloga z revijalno obliko bolj prikladna za shranjevanje in se ji tudi lahko doda kazalo. Nasvet je obrodil sad: br. dr. Belajčić je dosegel več in izposloval mesečno prilogo «Sokolska Prosveta. Vesnik Prosvetnog odbora Saveza Sokola kratjvine Jugoslavije», ki je kot taka izhajala od leta 1951. do 1955. v Ljubljani, dasi ji je bil dejanski urednik že od vsega početka br. Franjo Malin iz Novega sada. S svojim IV. letnikom (1954) se je «Sok. Prosveta» osamosvojila in je izhajala pod istim uredništvom v Novem sadu. S V. letnikom se je «Prosveta» preselila v Beograd, kjer še zdaj izhaja. S VI. letnikom se je povzpela v reprezentativno sokolsko revijo, ki nam je lahko v ponos tudi pred ostalim sokolskim svetom in pred kulturno javnostjo sploh. Uredništvo je označeno takole: V. letnik dr. Zorislav Dragutinović in Zorka Vojnović, VI. letnik dr. Milorad Dragić, VII. (letošnji) letnik dr. Tihomir Protić. Dejansko je pa po preselitvi «Sok. Prosvete» v Beograd izvršil ogromno uredniškega posla sam predsednik SPO br. dr. Belajčić.

Zavedajoč se velikega propagandnega pomena tiska je jugoslovansko sokolstvo takoj ob svojem zedinjenju pomislilo že tudi na naraščaj in mu namenilo list «Sokolič», ki izhaja nepretrgoma že izza leta 1919. Prvih dvanajst letnikov je uredil pokojni brat Ivan Bajželj, od XIII. letnika (1951) dalje je pa uredništvo v rokah brata Josipa Jerasa. Nič manjšega propagandnega pomena kakor za naraščaj je tisk za deco. Iz tega razloga je «Sokolič» leta 1925. dobil prilogo «Naša radost. List za jugoslovansko sokolsko deco.» Toda že z II. letnikom se je «Naša radost» osamosvojila in ni več izhajala kot priloga. S svojim VI. letnikom (1950) je dobila «Naša radost» obliko velike osmerke, ko je do svojega V. leta izhajala v šestnajsterki. K svojemu X. letniku (1955-54) je nato še sama dobila prilogo, namenjeno najmanjši sokolski deci, «Našim mališanom» (ozir. od 5. številke leta 1955-56 dalje «Našim mališanima»). V prvih dveh letnikih «Naše radosti» uredništvo ni bilo ustaljeno; v njih nahajamo označene v raznih številkah kot urednike enkrat Frana Štruklja, potem pa zdaj br. Ivana Bajžlja, zdaj br. dr. Rika Fuxa. S III. letnikom je uredništvo prešlo stalno v roke brata Bajžlja in je ostalo v njih do V. letnika. Letnika VI. in VII. je uredil br. dr. Riko Fux, od VIII. letnika (1952) dalje pa urejuje «Naša radost» (s prilogo «Našim mališanom» vred) br. Ivan Lavrenčić. Z IX. letnikom (1952-53) je bila uvedena ta novost, ki je stvari v veliko korist, da namreč izhaja «Naša radost» (in seveda tudi njena priloga) v skladu s šolskim letom, tako da je mogoče naročevanje lista urediti tudi po šolah.

Ko smo razpravljali o «Sok. Glasniku», smo že omenili, da je v drugi polovici leta 1955. dobil drugo mesečno prilogo «Sokolsko selo». Potreba po

posebnem listu za sokolske čete se je od preureditve JSS v SSKJ od leta do leta vse bolj čutila, in posledica te neogibne potrebe je bila ustanovitev «Sok. sela». Njegovo izhajanje je utemeljeno zlasti v različnih razmerah, v katerih živi naša vas na severu oziroma na jugu naše države, in pa v okoliščini, da imamo kljub stremljenju, naj bi vsak naš človek čital cirilico enako kakor latinico, vendar še ogromno število sokolskih pripadnikov, ki znajo čitati samo eno pisavo, bodisi latinico ali cirilico. Zahteve teh upoštevava «Sokolsko selo», ki prinaša članke v obeh pisavah ter v srbohrvaščini in v slovenščini. Urednik «Sok. sela» je br. Stjepan Čelar. Izza leta 1936. ni «Sokolsko selo» več priloga «Sokolskemu Glasniku», ampak izhaja samostojno.

Če hočemo ob sklepu razprave o zveznem periodičnem tisku izvajati iz tega neka spoznanja, vidimo, da sta «Sokolski Glasnik» in «Sokolič» bila nekaki izhodišči za vse ostale periodične publikacije: «Sokolič» za tiste, ki so namenjene mladini, «Sok. Glasnik» za tiste, ki so namenjene članstvu. To je tudi naravno, kajti čim bolj se je organizacija razvijala, tem večja je postajala potreba po poglobljenju poedinih delovnih panog — in temu «Sok. Glasnik» oziroma «Sokolič» nista mogla več ustrezati. Zato je dobilo to stremljenje svoje torišče in oporo v posebnem listu vaditeljstva, v posebnem glasilu za prosvetno delo, v posebnem glasilu za sokolstvo na kmetih in v ločitvi tiska za mladino raznih starostnih stopenj: dve debli sta se torej razrastli v sedem vej.

(Dalje prihodnjič.)

Pomembno sokolsko zborovanje v Beogradu

Dne 18. julija je bila v Beogradu v prostorih Sokola matice glavna skupščina Zveze SKJ. Skupščini so prisostvovali člani zvezne uprave, zastopniki češkega, bolgarskega in ruskega sokolstva, minister dr. Rogić, zastopniki ministrstev, državnih oblastev ter narodnih in kulturnih ustanov. Skupščina se je izvršila slovesno in dostojanstveno v popolnem nasprotju z burnim potekom zaupnega sestanka delegatov. Na skupščini je bila soglasno in z odobravanjem sprejeta tale resolucija:

«Glavna skupščina Zveze Sokola kraljevine Jugoslavije, ki je bila dne 18. julija 1937, je vzela v vednost poročilo zvezne uprave in ji daje razrešnico. Ko je slišala poročila zastopnikov vseh žup o razmerah v sokolstvu, ugotavlja:

1. Jugoslovanska misel je bila in je zaobljubljena misel jugoslovanskega sokolstva in vera v to misel je v vseh sokolskih vrstah živa in nezlomljiva. Ona bo vodilna misel vsega bodočega sokolskega delovanja in verovanja. Uresničenje te misli na vseh področjih narodnega življenja in duha bo smoter novih, okrepljenih prizadevanj vsega jugoslovanskega sokolstva. Spričo zablod, malodušja in hudobnosti, ki se glede jugoslovanske narodne misli na žalost očitujejo v našem javnem življenju, poziva skupščina Zveze SKJ svoje jugoslovansko sokolstvo, da ne ostane samo neomajno vdano svoji veliki misli, ampak da ji z novim zamahom vere in odločnosti pribori veljavo in spoštovanje v vsem našem narodnem življenju.

2. Sokolstvo je nepolitična združba. Ko glavna skupščina Zveze SKJ to vnovič ugotavlja, najodločneje zavrača vse poizkuse s katerekoli strani, da bi se sokolstvo potegnilo v dnevno politiko in ta politika v sokolstvo. Kot misel in kot združba je bilo in ostane sokolstvo bojevnik in čuvar jugoslovanskega državnega in narodnega edinstva. Osnovano zgolj na demokratičnih načelih enakopravnosti, bratstva in pravice je sokolstvo zmerom bilo in bo nad vsemi prehodnimi političnimi grupacijami, ker je nosilec prvotne in večne misli.

3. Glavna skupščina Zveze SKJ prav tako najodločneje zavrača vsa podtikanja nasprotnikov in nepoučenih ljudi, ki namenoma in po načrtu ali pa iz nevednosti označujejo Sokole za komuniste ali pa za fašiste. V resnici sta fašizem in komunizem enako daleč od sokolskega dela in sokolskega prizadevanja, ker nasprotujeta osnovnim sokolskim načelom, ki so enaka in skupna vsem Sokolom.

4. Jugoslovansko sokolstvo mora prekvasiti in prežeti vse sloje naroda v mestu in na kmetih in se z delom in ljubeznijo tesno spojiti z narodom, da bi v duhu naroda in v skladu z njegovimi potrebami dobilo prave smernice za svoje delovanje in za uveljavljanje splošnih sokolskih načel. Skupščina SKJ iznova poudarja pomembnost naše vasi in opozarja, da je resnični pogoj in edino jamstvo tako za uspeh Petrove petletke, kakor za zmago sokolske jugoslovanske misli in za uresničenje sokolskih idealov v jugoslovanski sredini v tem, da se sokolstvo nerazdružno zveže z izvirom narodnega duha in življenja — z vasjo in da mu bodi zaupanje naroda osnovno merilo za vse njegovo delo.

5. Glavna skupščina Zveze SKJ je poslušala poročila župnih starost in z zadovoljstvom ugotavlja, da opravlja sokolstvo po vseh krajih ne samo svoje sokolske dolžnosti v popolnem skladu z načeli in določili sokolske organizacije, ampak da daje v delu za splošne narodne in sokolske ideale lep zgled sokolske zavednosti in borbenosti. Ko je natanko in pozorno preučila vsa poročila, smatra skupščina za svojo dolžnost, da odločno zavrne vsa sumničenja in očitke, naperjene proti sokolstvu v župah Celje, Kranj, Ljubljana, Maribor in Novo mesto, kot popolnoma neosnovane, ker so samo izraz tistega duha, ki je bil že od vsega početka sokolskega dela, pred vojsko, med njo in po njej, nasproten osnovnemu prizadevanju jugoslovanskega sokolstva.

Skupščina pošilja sokolskim bratom v teh in v vseh drugih župah, kjer je sokolstvo v enakem boju, izraze bratske simpatije in solidarnosti, jim izreka vse priznanje in izraža občudovanje in bratsko ljubezen zlasti bratom, ki so pogumno izpoved sokolskih načel plačali s svojo glavo, z uničenjem imovine in z drugim preganjanjem s katerekoli strani.

6. Glavna skupščina SKJ z zadovoljstvom ugotavlja, da niso zamisli sokolske Petrove petletke navdušeno sprejela in pravilno razumela samo sokolska društva in sokolske vrste, ampak tudi izvensokolski narodni sloji. Skupščina želi, da bi obrnila nova uprava na to sokolsko zaobljubljeno odločitev vso skrb, vse sokolske edinice in pripadnike pa poziva, da posvete temu velikemu sokolskemu delu vso svojo požrtvovalnost in vse svoje moči v slavo kralja mučenika ter v srečo mladega kralja Petra II. in jugoslovanskega naroda.»

Ponovno je bila z majhnimi izpremembami postavljena stara zvezna uprava. (Imena starost in načelnštva — po poročilu v listih.)

Kot priprava za to glavno skupščino so se izvršile 16. in 17. seje plenuma zvezne uprave, zbora župnih prosvetarjev, delavcev na kmetih in zbora župnih načelnikov in načelnic. Ta zbor je bil dne 17. julija od 10. do 13. ure v zveznih prostorih z edino točko dnevnega reda: volitev novega načelnštva. Zbor je soglasno obsodil nesokolski način uveljavljanja zahtev posameznikov in izrekel načelniku bratu dr. Pichlerju zaupnico. Razprava o poročilu načelnštva za leto 1936. je bila pridržana za delovni sestanek načelnikov v Kaštelu Sučurcu. Na predlog brata inž. Kvapila je bilo izvoljeno moško načelnštvo v dosedanji sestavi (dr. Pichler, Vojinović, Kovač, Jeras), načelnice so pa na izpraznjeno mesto pokojne sestre Iličeve izvolile sestro Olgo Skovranovo. Predlog za sestro Milico Šepovo je ostal v manjšini. Žensko načelnštvo tvorijo: Skalarjeva, Jovanovičeva, Trdinova, Skovranova.

Zbor je nadalje sklenil:

1. da bodo pokrajinske plavalne tekme dne 22. avgusta v Osijeku;
2. da se v zvezno upravo volijo po trije župni načelniki in tri župne načelnice;

3. predlagati zboru delegatov, da se v kandidacijski odbor voli polovica članov iz vrst župnih načelnikov in načelnic;

4. predlagati zboru delegatov, da se v zvezno upravo voli polovica članov iz vrst župnih načelnikov in načelnic;

5. da se načelnikom, načelnicam in prosvetarjem žup Ljubljana, Maribor, Novo mesto, Celje in Kranj, če so v državni ali samoupravni službi, izposluje dodelitev na delo njihovim župam, tem župam pa zaradi izjemnih razmer in težavnega dela zagotove gnotna sredstva v večjem iznosu.

Vsi ti sklepi so bili sprejeti soglasno ali pa z veliko večino. Zahteve pod točkami 2, 3 in 4 je sporočil zvezni načelnik na sestanku delegatov, delegati so sprejeli te predloge po večini z odobravanjem, vendar pa predsedujoči teh predlogov niso upoštevali niti jih dali v razpravo. Zdi se, da je s tem jasno dokazano, da mora zbor župnih načelnikov poseči po novih sredstvih, ako bo hotel željo po izboljšanju naše osrednje uprave privedi do uspešnega izraza.

Ž U P A L J U B L J A N A

Izredna skupščina župe Ljubljana

Zaradi odstopa župnega načelnštva in solidarnega odstopa vse župne uprave, ki so ju povzročile ovire, stavljene v delu župnemu načelniku, je bila sklicana na dan 4. julija na Taboru v Ljubljani izredna župna skupščina.

V navzočnosti odposlanca Zveze SKJ tajnika brata dr. Gradojevića, vseh članov župne uprave, s sodelovanjem zbora društvenih načelnikov in načelnic, 176 odposlancev iz 55 društev in čet ter vpricho policijskega komisarja sta bili po izčrpnih poročilih staroste brata dr. Pipenbacherja in brata J. Rusa sprejeti z enodušnim odobravanjem te dve resoluciji:

«1. Izredna župna glavna skupščina, ki se je sestala, da obravnava odstop župnega načelnštva in solidarni odstop vse župne uprave, je po temeljiti proučitvi razlogov odstopa sklenila in izjavila:

Izredna župna glavna skupščina s popolno in dosledno solidarnostjo vztraja pri resoluciji zbora društvenih načelnikov župe Ljubljana z dne 16. 2. 1936, sprejeti od župne uprave, od zbora društvenih prosvetarjev in od redne župne glavne skupščine leta 1936., osvaja v št. 2—3 župnega vestnika «Sokol» objavljena pojasnila župnega načelnštva k tej resoluciji, potrjuje izjavo župe, sklenjeno na župni odborovi seji dne 21. 5. 1936, ki na resolucijo «Krščanske šole» z dne 3. 5. 1936 odločno in pravilno poudarja narodni, etični, vzgojni in državni značaj sokolstva v popolnem soglasju s sokolskim idejnim očrtom «Pota in cilji» in z ogorčenjem odbija obsodbe katoliškega episkopata Jugoslavije o Tyrševih vzgojnih načelih.

Izredna župna glavna skupščina odobrava vse članke v župnem vestniku «Sokol», kakor: «Čemu sokolski tabori» (v 1. števil.), «Nazaj k čisti sokolski misli» (v števil. 6. in 7. iz leta 1936. in v števil. 1. iz leta 1937.), «Naša beseda» (v 2. števil. iz l. 1937.) itd., ki razvijajo v omenjenih resolucijah določene smernice.

Izredna župna glavna skupščina ugotavlja, da so župni strokovni in upravni organi leta 1936. in 1937. delovali v popolni skladnosti z idejnimi načeli in smernicami, poudarjenimi v označenih idejnih objavah, in s sklepi rednih glavnih skupščin, da so dosledno, odločno in pogumno branili svobodo, samostojnost in čistost sokolstva, in izreka župnemu načelniku za njegovo delo v tem pogledu posebno priznanje.

Izredna glavna skupščina izjavlja, da s polnim razumevanjem odobrava postopanje župnega načelnštva in župne uprave, ki sta smatrala za neogibno, da izvajata posledice in predložita svoj odstop izredni župni glavni skupščini zaradi stanja, ki ga je povzročilo preganjanje župnega načelnika.

ki naj bi izzvalo razdraženost in izpade in razpalilo strasti ter s tem pridobilo pogoje za ščuvanje in politične obtožbe proti sokolstvu in preprečilo delovanje župe v njenem petletnem načrtu, ki gre za tem, da se ustvarijo osebni in gospodarski pogoji za praktično in uspešno vzgojno delo v župi po začrtanih smernicah.

Izredna župna glavna skupščina izreka popolno zaupanje župnemu načelnikstvu in župni upravi in jima upoštevaajoč nastalo stanje nalaga, da še dalje vodita delo v župi po začrtanih smernicah, izjavlja, da iz popolne solidarnosti do župnega vodstva ne more razrešiti župne uprave in župnega načelnikstva njenih nalog, in ju poziva, da vztrajata v svojem položaju.

Izredna župna glavna skupščina poziva zvezno upravo, da izreče svojo popolno solidarnost s sklepi in z delom vseh organov sokolske župe Ljubljana, da odobri njih postopanje, da zagotovi župi osebne in gnotne pogoje za začrtano delovanje, da izposluje zaščito pred političnimi napadi, da zahteva od vladnih činiteljev zakonito varnost in izposluje, da se vrne župni načelnik brat Fran Lubej v položaj, v katerem se bo lahko popolnoma in neovirano posvetil strokovnim nalogam župe.

II. Konkordat, ki je predložen narodni skupščini, nima namena, da uredi razmerje države do katoliške cerkve, ki naj po naukkih krščanstva vrši moralno vzgojo v državi, ampak postavlja in utemeljuje zakonito zajamčene osnove za razvoj politične moči Vatikana v naši državi, ki naj jo v kulturnem pogledu osvoji katoliška, profinarodna akcija.

Ta politični smoter rimsko-katoliške cerkve dosledno izključuje svobodno udejstvovanje in odločanje naroda v njegovem kulturnem življenju in popolnoma onemogoča njegovo samostojno kulturno rast.

S konkordatom v idejnem in sredstvenem pogledu priznani privilegiji Cerkvi, njeni hierarhiji, redovom, kongregacijam in «Katoliški akciji» so v popolnem nasprotju s samostojnim razvojem naroda po narodnostnem načelu.

Posebno izrazito dokazujeta to člen 55. konkordata, ki zahteva popolno svobodo «Katoliške akcije» pod neposrednim vodstvom in odgovornostjo hierarhije, in člen 45., ki zahteva popolno podreditev državnih združenj za telesno vzgojo ciljem katoliške cerkve.

Odobritev teh členov, ki neposredno zadevajo sokolstvo, pomeni popolno kulturno zasužnjenje slovenskega naroda, ki v zgodovini nima primere, in dopušča ustanovitev posebnega bojnega področja za fašistične cilje Rima ter stalno bojno agresivnost proti državni celoti in razvoju jugoslovanske skupnosti.

Odobritev konkordata bi pomenila toliko, kakor odreči se samostojnosti in svobodi ter suverenosti države in naroda.

Pozivamo in rotimo zvezno upravo, naj stori vse, da prepreči odobritev konkordata in obvaruje narod in državo nepreglednih kulturno-bojnih posledic, ki so že zdaj v dravski banovini v polnem razmahu.»

Nazadnje je tajnik brat dr. Gradojević v imenu Zveze SKJ pozdravil občni zbor, ugotovil nenavadno enodušnost zborovalcev v vseh točkah, ki so bile na dnevnem redu, in zagotovil župi vso pomoč Zveze pri njenem težavnem, a pogumnem, uspešnem in odločnem delu za napredek sokolstva, naroda in države. Zbor je bil ob 10.50 sklenjen s pesmijo sokolskih legij, ki so jo vsi zborovalci zapeli sami od sebe in z redko občutenim navdušenjem.

Zlet ljubljanskega okrožja v Št. Vidu

Dne 4. julija je bil v Št. Vidu nad Ljubljano zlet ljubljanskega okrožja, ki je nazorno pokazal, kakšno je stanje v tem okrožju. Predvsem je pokazal, da se izvenljubljska društva ne zanimajo za okrožje, ker so društva Medvode, Vodice, Preserje, Brezovica, Horjul, Notranje gorice, Sv. Jakob in Dol prireditev popolnoma prezrla, izmed ljubljanskih je pa prireditev prezrlo tudi društvo Ljubljana IV, ki je s tem dokazalo, da ne živi življenja, medtem ko sta društvi Polje

in Zalog izostali s pristankom župe, ker se njuna društvena prireditev ni mogla preložiti. Tako je izmed 23 društev okrožja pri zletu sodelovalo samo 9 ljubljanskih in razen št. Vida še dve izvenljubljski (Vrhnika, Lavrica).

Ta udeležba je dokazala, da izvenljubljska društva ne spadajo v ljubljansko okrožje, kolikor ni dokazala za nekatera društva, da vobče ne spadajo v sokolsko organizacijo. Teh 23 društev tvori jedro in dve tretjini župe, pa so pri dopoldanskih izkušnjah, ki so bile od 10. do 13. ure na telovadišču Ljubljanskega Sokola, nastopili le 503 telovadci (66 članov, 57 članic, 82 naraščajnikov, 81 naraščajnic, 112 dečkov in 105 deklic. Deca je nastopila samo iz ljubljanskih društev).

Izkušnje so pokazale slabo disciplino in srednjo izurjenost — posledice dejstva, da okrožje nima pravega vodstva. To število lahko postavi vsako izmed ljubljanskih društev. Zleta torej niso prezrla samo društvena vodstva, temveč tudi telovadci sami.

Ob pol 14. uri se je razvil močen sprevod, ki je šel v toplem vremenu peš skozi Dravlje v št. Vid. V Šiški, v Zgornji Šiški in v št. Vidu so vstopili še pripadniki teh društev. V sprevodu je bilo 109 kolesarjev, 120 članov v kroju, godba Sokola I v kroju (28), 164 članov v meščanski obleki, 10 članic v kroju, 94 v meščanski

Okrožni zlet v št. Vidu: Pozdrav državni zastavi.

obleki, 58 naraščajnikov v kroju in 88 v meščanski obleki, 4 naraščajnice v kroju in 116 v meščanski obleki, 120 moške dece, 116 ženske dece, 12 praporov, 37 jezdecov v kroju, vojaška godba (20) in 80 vojakov I planinskega bataljona, skupaj 1174 oseb, ki so veselo prepevajoč v redovnih tvorbah povsod živahno pozdravljani prišli ob 15.15 v št. Vid, kjer je bil razhod.

Ob 16. uri je bila javna telovadba na telovadišču domačega društva. Prostor je bil za tako prireditev odločno premajhen, prireditelji so pa še vso ploskev telovadišča na debelo posuli z ugaski, kar ni kvarilo same slike, ampak je bilo tudi škodljivo za oči, kožo, obleko in za pljuča. Mimo tega so se tudi značke zelo slabo videle, zato so vsi oddelki prikorakali na nepravilna mesta in so se potem šele na telovadišču premikali na določena mesta. Po polurnem odmoru so ob 16. uri burno pozdravljeni prikorakali na telovadišče, kjer je bilo zbranih do 3500 gledalcev, vsi oddelki, in sicer 80 vojakov z državno trobojnico, 77 članov, 76 članic, 101 naraščajnik, 84 naraščajnic, 120 dečkov in 116 deklic z 12 članskimi in naraščajskimi prapori. Ob igranju državne himne je bil najprej izvršen pozdrav državni zastavi, nato je zbrane Sokole in občinstvo pozdravil župni starosta in poudaril

vlogo sokolskega dela in zavesti v dandanašnjih časih. Vsa množica je zapela pesem sokolskih legij. Zatem so se vrstile za ljubljansko sokolstvo preslabo izvedene proste vaje posameznih oddelkov v zgoraj naznačenem številu, vmes so pa bile štiri točke orodne telovadbe in vojske. Pri ženski orodni telovadbi so telovadile članice in naraščajnice Sokola I na dvovišinski bradlji in na visoki gredi. Izvedba obeh vrst je bila zelo dobra, ponekod celo odlična. Tri vrste članov in naraščajnikov so nastopile na krogih, na bradlji in s preskoki čez konja. Vrsta Ljubljanskega Sokola, ki si je v Beogradu osvojila meč kralja Aleksandra, je vzorno nastopila na drugo, šestorica članov tega društva pa še z vrhunsko prosto vajo. Burno pozdravljena je bila vojska, ki je strumno pokazala tri sestave s puškami in za sklep še majhno sliko v napadu. Ob zvokih državne himne je bila ob 19. uri sneta državna trobojnica. Ob 19.50 se je odpeljala deca z električno cestno železnico v spremstvu svojih vodnikov, ob 19.45 je pa načelniška trobka pozvala vse ostale udeležence k skupnemu odhodu v Ljubljano. V načrtu je bil namreč skupen odhod ljubljanskega sokolstva ob 20. uri. Vodstvo se je dobro zavedalo, da je ta ukrep tvegan, zakaj po dopoldanskih izkušnjah, po dvehurnem pohodu, po tri ure trajajočem nastopu in komaj eni uri odmora, ko se je zabava komaj pričela razvijati, v velikem navalu marsikdo niti okrepčila ni mogel dobiti — ali bo ali ne bo? In uspelo je. Samo zaradi tega dejstva je ta okrožni zlet zapustil veliko aktivno postavko. Disciplina je bila vzorna, malone brez izjeme. V prvem mraku je z godbo in vojsko na čelu odkorakalo proti Ljubljani v urejenih tvorbah, živahno pojoč do malega isto število udeležencev, kakor jih je bilo prišlo. To je bil glavni uspeh zleta. Kmečko prebivalstvo, ki je na pohodu tja grede hotelo zapirati okna in vrata, je ob povratku v temi rahlo klicalo vojski in sokolstvu v pozdrav, marsikatera skrbna mamica je imela dosti preglavic, da je ukrotila svoje malčke, ki so uhajali na cesto pozdravljat Sokole in jim donašali cvetlice. Ob 21.50 je spredov krenil po ljubljanskih ulicah pred Narodni dom, kjer so udeleženci z vojsko vred zapeli sokolsko bojno pesem in se potem mirno razšli. Tudi ob tej priliki se je v trenutku zbralo nekaj tisoč ljudi, ki so živahno pozdravljali sokolstvo in vojsko. Zlet je odkril dobre, pa tudi senčne strani društva ljubljanskega okrožja. Zahteva, da preide sokolstvo iz širinskega dela v poglobitev, velja posebno za društva ljubljanskega okrožja. Na delo za ta smoter!

Razpis župne plavalne tekme za članstvo in naraščaj,

ki bo dne 15. avgusta 1957 ob 9. uri v kopališču SK Ilirije v Ljubljani v tehle panogah:

A. Tekme posameznikov in posameznice:

1. člani:

- 100 m poljubno,
- 200 m prsno,
- 50 m vznak;

2. članice in ženski naraščaj:

- 50 m poljubno,
- 50 m prsno,
- 50 m vznak;

3. moški naraščaj:

- 50 m poljubno,
- 100 m prsno,
- 50 m vznak.

B. Izmensko plavanje:

- 1. člani in moški naraščaj:
4×50 m poljubno;

- 2. članice in ženski naraščaj:
3×50 m poljubno.

C. Skoki:

tekmuje se v obveznem in v dveh poljubnih skokih; obvezni skoki so:

- 1. člani: skok s pregibo naprej na glavo z zaletom, deska 3 m;

- 2. članice: skok naprej na glavo z mesta, deska 3 m;

- 3. moški naraščaj: skok naprej na glavo z zaletom, deska 3 m;

- 4. ženski naraščaj: skok naprej na glavo z zaletom, deska 1 m.

Vsako društvo lahko pošlje na tekmo, kolikor hoče tekmovalcev in tekmovalk. Prvo mesto se šteje za 6 točk, drugo za 5, tretje za 4, četrto za 3, peto za 2 in šesto za 1 točko. Skoki se štejejo dvojno. Podrobnejša navodila in tekmovalni red objavimo naknadno.

Prijave je treba poslati župnemu načelniku najkasneje do dne 5. avgusta.

Župno načelnštvo.

Razpis tekme v prostih panogah za članstvo in naraščaj,

ki bo dne 22. avgusta 1937 na telovadišču Ljubljanskega Sokola v Ljubljani.

Tekma obsega tekmo vrst in posameznikov v vrstah. Tekmujejo štiričlanske vrste z 1—2 namestnikoma. Uspeh štirih najboljših se šteje za vrsto. Tekmovati sme, kdor je najmanj šest mesecev reden telovadeč društva, za katero tekmuje. Dijaški, člani podeželskih društev, ki telovadijo v ljubljanskih društvih kot gostje, morajo načeloma tekmovati za društvo, v katerem so včlanjeni. Če jim pa domače društvo dovoli, smejo tekmovati za društvo, ki pri njem gostujejo. Od naraščaja se smejo udeležiti tekme le naraščajniki in naraščajnice, rojeni leta 1921. in starejši. Tekmovalci morajo biti v predpisanih oblekah za proste panoge. Priznalno listino dobijo vrste in posamezniki, ki bodo dosegli vsaj 75% vseh dosegljivih točk, v osmeroboju članov pa vrste, ki bodo dosegle najmanj 9760 točk, in posamezniki, ki bodo dosegli najmanj 2440 točk. Tekma bo ob vsakem vremenu. Prijave pošljite župnemu načelništvu najkasneje *do dne 12. avgusta* na vzorcih, ki ste jih dobili od župnega načelništva.

Tekma obsega:

1. Člani:

Peteroboj: skok v višino (110—140 cm), skok v daljino (350—500 cm), tek na 100 m (15.5 sek. do 15 sek.), suvanje krogle z obema rokama (11 do 15 m) in met kopja (800 g, 18—30 m).

Osmeroboj: skok v višino, skok v daljino, skok ob palici, tek na 100 m, tek na 1500 m, suvanje krogle, met kopja, met diska.

Izmenski tek: 4×100 m.

2. Članice:

Četverboj: skok v višino, skok v daljino, tek na 60 m, suvanje krogle (4 kg).

3. moški naraščaj:

Peteroboj: skok v višino (100—140 cm), skok v daljino (300—480 cm), tek na 100 m (15.5 sek. do 15 sek.), suvanje krogle (5 kg, mera se še določi) in met kopja (600 g, mera se še določi).

4. ženski naraščaj:

Četverboj: skok v daljino, skok v višino, tek na 60 m, met male žoge (12 g).

Pri članih naj se šibkejša društva udeležijo tekme v peteroboju, močnejša dru-

štva pa naj postavijo vsekakor tudi vrsto v osmeroboju. Društvo, ki postavi vrsto v osmeroboju, mora postaviti tudi najmanj eno vrsto članov v peteroboju. Oba peteroboj in četverboj se bosta ocenila po posebnih lestvicah, katerih skrajno zgornjo in spodnjo mero smo za peteroboj članov in naraščajnikov že deloma določili, za ženske oddelke jih bomo določili v najkrajšem času, osmeroboj članov se bo pa ocenil po pravilniku JLAS.

Župno načelništvo.

Razpis župne tekme v odbojki

za članstvo in naraščaj, ki bo dne 29. avgusta 1937 na telovadišču Ljubljanskega Sokola. V vseh oddelkih bodo na župni tekmi smele tekmovati le vrste društev, ki bodo na okrožnih tekmah postala okrožni prvaki. Razen okrožnih prvakov bodo tekmovali tudi lanski župni prvaki posameznih oddelkov, ki v tekmah za okrožno prvenstvo letos ne bodo tekmovali. Tekma bo ob vsakem vremenu. Ocenjevalo se bo po točkah. Okrožna načelništva morajo samostojno razpisati tekme za okrožno prvenstvo vseh štirih oddelkov in sporočiti župnemu načelništvu *do dne 9. avgusta* imena okrožnih prvakov.

Župno načelništvo.

Ljubljanski Sokol je po sklepu članskega sestanka z dne 16. junija izdal razglednice pogorelega godbenega paviljona na telovadišču v Tivoliju. Bratje in sestre, segajte pridno po teh razglednicah, ki se dobijo v društveni pisarni v Narodnem domu med uradnimi urami za ceno 5 dinarjev in katerih čisti dohodek je namenjen gradbenemu skladu.

Iz delovanja društva Ljubljana-Vič

Na letošnjem občnem zboru je bil soglasno sprejet tudi predlog o sokolski Petrovi pelletki, v kateri naj bi naše društvo pokazalo svojo življenjsko silo v delu za okrepitev Tyrševe sokolske misli. Izpred vsega si je društvo nadelo nalogo, da sanira svoj dom z brezobrestnim posojilom v znesku 160.000 dinarjev, ki jih dobi te dni od Zveze. Največja pozornost smo posvetili čiščenju sokolskih vrst, ki so se temljito prečistile, tako da je ostalo samo tisto, kar je bilo vzgojeno v sokolski telovadnici. Vsak dan bolj vidimo, da smo na pravi poti. Telovadnica se je takoj po občnem zboru napolnila z novimi

svezimi močmi, kar se je najlepše pokazalo pri javni telovadbi dne 11. julija. Konec marca smo priredili naraščajske tekme na orodju in prvič tekmo iz sokolske misli, zgodovine in organizacije. Doseženi uspehi so bili prav zadovoljivi, zlasti če pomislimo, da je bil sodniški zbor precej strog. Za miselno poglobitev je pripravil prosvetni odbor vrsto predavanj — 36 — ki so že bila oziroma še bodo v telovadnici pred vrsto. Lepe uspehe je pokazal letošnjo zimo tudi naš gledališki odsek, ki je uprizoril 7 uspešnih dramskih del. Po končani dramski sezoni smo priredili nekaj javnih predavanj, naraščajski popoldan in poslovilni večer bratom, ki so odhajali k vojakom. Tudi na zunaj smo ob vsaki priložnosti pokazali svojo odločno sokolsko pripadnost. V velikem številu smo se udeležili pomladanskega zbora dne 9. maja, prisostvovali nastopu Sokola I-Tabor, Ljubljana-Šiška, otvoritvi novega letnega telovadišča Ljubljana II v Trnovem, z deco smo bili na dečjih dnevih v Šiški, dne 4. julija smo pa pohiteli na okrožni zlet v Št. Vid. Posebno slovesno smo proslavili svoj vsakoletni sokolski praznik dne 11. julija, ki se je izpremenil v mogočno manifestacijo sokolske in jugoslovanske misli. Poseben po-

udarek je dalo naši javni telovadbi sodelovanje naše vojske, ki je nastopila z vajami s puško in z učinkovito sklepno bojno sliko. Pri sprevedu in telovadbi so sodelovali vojaki 1. planinskega polka pod vodstvom poročnika br. Cerkvenika. Izpred Narodnega doma je krenil ob 16. uri močan sokolski spreved s šestimi prapori po glavnih ulicah na Vič, vso pot navdušeno pozdravljan in obsipan s cvetjem. V sprevedu je korakalo več ko 600 pripadnikov. Na Viču se je pridružil sprevedu še viški Sokol. Javna telovadba, pri kateri se je zbralo več ko 2000 gledalcev, je po sodbi kritičnih strokovnjakov prav lepo uspela. Nastopilo je: 44 članov, 26 članic, 54 naraščajnikov, 36 naraščajnic, 25 dečkov in 34 deklic. Pri rodni telovadbi sta nastopili razen domačih vrst še vrsta Ljubljanskega Sokola na drogu in vrsta Ljubljane II na krogih. Naše delo pa s tem ni končano. Pripravljati se bomo začeli za telovadno akademijo, za župne tekme v prostih panogah in za društvene tekme članstva na orodju in v idejni tekmi. Hkrati pa bomo pričeli s pripravami za vsesokolski zlet v Pragi in za našo 50letnico, ki jo bomo slovesno proslavili leta 1939.

Ž U P A M A R I B O R

Zlet župe Maribor

Bivši, sedanji in bodoči, torej stalni sovražniki sokolstva niso dopustili, da bi bil dne 15. junija župni zlet v Mariboru, toda živimo v dobi, ko reakcija nasprotuje zdravi akciji, pa zato zmaga pravica. Tako je bilo tudi v tem primeru zadoščeno pravici in redu: zlet mariborske župe se je dne 26. in 27. junija sam od sebe, po dejstvih in dogodkih izpremenil v pokrajinski zlet vsega obmejnega sokolstva, slovenskih in še obmejnih hrvatskih žup.

Z zletom so bile združene župne tekme članstva in naraščaja ter proslava 50letnice matičnega društva, ki je ob tej priliki v znak priznanja za svoje uspešno delo na severni meji prejelo od kralja Petra II. svilen trak, ki ga je pripel na društveni prapor zastopnik kralja polkovnik Božovič.

Slovesnosti so obsegale lepo uspelo akademijo dne 26. junija zvečer, ki jo je obiskalo toliko občinstva, da je bila velika unionska dvorana veliko premajhna. Posebno so ugajale naraščajnice Sokola matice s sestavo na gredeh in vrsta izbranih članov — med njimi štirje olimpijci — na bradlji.

Dne 27. junija dopoldne je bil veličasten spreved, kakršnega Maribor ni videl že od leta 1920. Spreved, v katerem je bilo razvrščeno po okrožjih 51 zastav, 5 godb in 4000 Sokolov in Sokolic, je burno pozdravljal gost špalir občinstva. Ulice so bile kar postlane s cveticami in šopki. Pred Narodnim domom, na katerem so bili še sveži znaki barbarskih činov nasprotnikov sokolstva, je bil stik, kraljevi zastopnik je pripel na prapor trak, z balkona

so pozdravili sokolstvo zastopniki Zveze, vseh slovenskih žup ter žup Varaždin, Karlovac in Zagreb, ki so se udeležile zleta v velikem številu.

Popoldne je bil na lepem in obsežnem telovadišču Sokola matice župni zlet, pri katerem se je zbralo več ko 6000 ljudi, nastopilo je pa v 12 točkah 1572 pripadnikov mariborske župe. Občinstvo je vse točke sprejelo z navdušenim priznanjem, posebno pozornost je pa zbudila vojska, ki je nastopila z dvema točkama, članice na gredeh, orodna telovadba in konjenica v preskokih čez ovire.

Po telovadbi obsežni prostori niso mogli nuditi zadostnega prostora Sokolom iz Slovenije in Hrvaške, ki so hoteli v prijetni družbi vzbujati spomine na enako razgibano dobo v početkih našega gibanja in na dobo po svetovni vojni. Zlet mariborske župe je daleč presegel največja pričakovanja in dal obmejnemu sokolstvu novih pobud za nadaljnje delo.

Ž U P A N O V O M E S T O

Zlet župe Novo mesto

Dne 7. junija je praznovalo sokolstvo novomeške župe — najmanjše po številu društev, toda ene prvih po delavnosti — 50letnico svojega matičnega društva, sokolskega društva v Novem mestu. Kralj Peter II. je ob tej priliki odlikoval župo za njeno polstoletno, narodu in državi posvečeno delo s krasnim praporom.

Vse prireditve na predvečer in na dan zleta so pokazale, da je sokolska misel v Novem mestu živa kakor malokje, da se je pa krepko zasidrila tudi v vseh krajih lepe Dolenjske. To je pokazala udeležba občinstva pri bakladi, pri večerni akademiji na planem, pri sprevedu in pri javni telovadbi, ki je bila na lepo ležečem telovadišču na Loki ob Krki. Vse mesto je bilo v zastavah, v cvetju in zelenju, pri bakladi so pa bila vsa okna z nekaj izjemami lepo razsvetljena.

Na sporedu so bile še župne tekme članstva in naraščaja, ki so pokazale nezmanjšano delavnost župnih edinic. Zleta so se z večjimi odposlanstvi udeležile župe Ljubljana, Celje, Maribor, Bjelovar in Karlovac. Po veličastnem sprevedu skozi Novo mesto se je sokolstvo zbralo pred mestno hišo, kjer je zastopnik kralja brat general Popadić razvil novi župni prapor in pozdravil sokolstvo z jedrnatimi besedami. Sokolstvo je z navdušenjem sprejelo tudi nagovora br. Vasiča in Gangla.

Ob 16. uri se je začela javna telovadba, ki jo je gledalo okoli 3000 gledalcev. Posebno privlačne točke so bile: člani olimpijske vrste pod vodstvom br. dr. Murnika, ki so pokazali svojo vrhunsko izurjenost v prostih vajah, v vajah na drogu in na bradlji, potem moška deca zagrebške župe, ki je v mornariški obleki izvedla brezhiben rajalni nastop, in osemindvajsetorica starejših bratov novomeškega društva, ki je vzorno in s posebnim užitkom zase in za gledalce pokazala proste vaje br. dr. Murnika iz leta 1915, in proste vaje, določene za Skoplje. Ako še poudarim, da so bili vsi člani te odlične čete, za katero novomeško župo lahko zavida marsikatera župa, stari od 40 do 70 let, potem bo vsakomur jasno, zakaj je vse prebivalstvo v sokolskih vrstah. Starosta župe br. dr. Vasič sam je še vedno reden telovadec, kar se je videlo na vseh pripravah in pri vsaki izvedbi. Zlet novomeškega sokolstva je bil najlepše jamstvo, da stopa sokolstvo tudi v tem delu naše domovine v krepki zavesti v drugo sokolsko polstoletje.

Pripravljaj se na X. vsesokolski zlet v Pragi!

Slovenski tabor v Celju

Na Vidove dni je priredila Zveza slovenskih fantovskih odsekov v Celju tabor, združen s telovadno akademijo, s sprevedom, mašo in z javno telovadbo.

Ves potek tabora je pokazal, da nimamo opravka s «slovenskimi fanti», ampak s poživljenim orlovstvom, ki sicer ni nastopilo v svojem, temveč v kroju SK Planine, je pa razvijalo svoječasni orlovski program, prepevalo orlovsko himno «Dvignite, Orli» in se zbiralo ob praporih razpuščenega Orla. Udeležba je bila za vseorlovski celjski zlet po številu zelo slaba, po kakovosti se je pa gibala pod že znano nezadostno kakovostjo nekdanjih orlovskih zletov.

Akademija v celjskem gledališču je bila dobro obiskana, izvedba nekaterih točk je bila dobra, v splošnem pa to ni bila vzorna akademija. Zlasti telovadba na orodju je pokazala, da so «slovenski fantje» glede dobrih telovadcev v stiski. Njih večna želja, da bi jih morali upoštevati pri raznih mednarodnih reprezentativnih nastopih, po tej akademiji, po javni telovadbi, a tudi po nedavnih pariških tekmah pač ne more biti upoštevana, ako nečemo v hudih mednarodnih borbah zasesti prav zadnjih mest.

Sprevod ni pokazal nič veličastnega, korakanje je bilo nadomeščeno s stopicanjem, stasitost se je umaknila utrujenosti, telovadba sama je pa bila takšna, da morajo ne samo med nami, ampak tudi v orlovskem taboru postaviti vprašanje: čemu se sploh med kulturnimi Slovenci dopušča tako klavrna javna telovadba?

Pri javni telovadbi na Glaziji je nastopilo 280 moškega naraščaja in 520 članov. Rajalni pohod članov je bil sicer preprost, toda lepo izveden, vaje same so pa pokazale mnogo primitivnosti in malo volje, da se pridružijo novejšemu razvoju prostih vaj. Najslabše so se pa postavili pri orodni telovadbi. Izpred vsega je bilo za ta vseorlovski zlet veliko premalo telovadcev za orodje. Orodna telovadba torej ni bila pestra. Izvedba sama je pokazala, da med telovadci ni bilo skoraj niti enega, ki bi spadal na orodje, postavljeno

pred glavno tribuno. Tudi vrsta izbranih telovadcev na drogu in bradlji niti pri lastni publiku ni vžgala, telovadno naobrazen gledalec je pa moral to točko velikega tabora po vsej pravici najodločneje odkloniti. Jože Kregar.

Nov šport. Amsterdamski list «Telegraaf» priobčuje obširno poročilo o novem športu na Holandskem, ki ga človek najboljše goji udobno zleknjen v naslanjaču.

«Telegraaf» piše: **Lov za najdaljšim pelom cigare** se je pričel. Od mesta do mesta, od vasi do vasi leti kadilski vrag in žanje rekord za rekordom. Ne bo treba več dolgó čakati in tisoči ljudi bodo pazljivo poslušali radijske vesti o tekmah kadilcev.

V kaji cigar pa tekmujejo Holanci še na druge načine. Tako so priredili tekmo v hitrosti in izmed pet in trideset udeležencev je odnesel palmo zmage neki Keede, ker je pokadil precej debelo in dolgo cigaro v dobrih 4 minutah.

(«Slov. narod» z dne 18. maja 1937.)

Priobčujemo vest kot mičen prispevek k poglavju o pomenu besede «šport» (= tekma, borba), pa tudi k poglavju o človeški neumnosti.

Češkoslovaško sokolstvo

Obrisi za drugoletni X. vsesokolski zlet v Pragi postajajo zmeraj bolj jasni in vse dosedanje priprave kažejo, da bo ta zlet daleč prekoslil vse prejšnje. Najlepše kaže to zletni proračun, ki znaša po vseh skrčitvah še zmerom 20,162,375 Kč. Od tega zneska je določenih 1,000,000 Kč za filmanje, 400,000 Kč za ureditev zletišča, 4,750,000 Kč za zletno razstavo, 400,000 Kč za zletno sliko, 380,000 Kč za zavarovalnine, 537,000 Kč za obrazce in tiskovine, 66,000 Kč za tekme Zveze slovenskega sokolstva, 140,000 Kč za ureditev skupnih prenočišč itd. Darila za vsesokolski zlet so že dosegla vsoto 431,000 Kč. Zletni znaki so že izbrani; stali bodo za članstvo 20 Kč, za naraščaj po 6 Kč in za deco po 3 Kč. Zletni odbor je izdal deset razglednic z desetimi slikami; devet

slik nas spominja na dosedanjih devet vsesokolskih zletov, na deseti je pa Alšov «Radegast» in izpodbuda k zvišanju obrambnosti. Zletne proste vaje za vse oddelke so že sprejete in izidejo v kratkem v posebni knjižici. Proste vaje za člane je sestavil brat František Pecháček pod geslom «Prisega republiki» godbo in zборе je zložil Jenda Seclak, besede k pesmim in recitacijam pa Jaromír Hlavsa. Proste vaje imajo tri sestave in konec. Prva sestava ima gibovni značaj Češke, druga moravskošleskega ozemlja, tretja Slovaške in Podkarpatske Rusije. Vsaka sestava se končuje s pesmijo, ki jo pojejo telovadci v zboru, skladba sama pa s koralom, v katerega je vpletena prisega sokolstva republiki in demokraciji. S temi vajami bo nastopilo na zletu hkrati 28.800 članov, torej malo manj ko dvakrat toliko kakor na zadnjem zletu leta 1932. Kot uvodna prireditev za vsesokolski zlet bo v dneh od 17. do 19. septembra zvezdni tek, ki bo že tretji te vrste. Prvi je bil leta 1919. in je bil nekakšna preizkušnja povojnih sokolskih moči, ki je navzlic neugodnemu vremenu prav lepo uspela. Drugi je bil leta 1931. za uvod v IX. vsesokolski zlet, ko so z vseh koncev republike nesli poslanice v Prago. Letošnji tek se bo razločeval od prvih dveh zlasti v tem, da se bodo razdelili tekalci (člani in naraščajniki) iz Prage po desetih progah na vse strani države in bodo povsod oznanili, da bo drugo leto deseti jubilejni zlet. Od teh glavnih prog se bodo potem v vsaki župi ocepile še stranske proge, ki jih bodo župe razpeliale tako, da bodo šle skozi vse kraje, kjer so sokolska društva. Ko bo tek končan, se bodo zbrali vsi pripadniki po društvih in jim bo prebrana zletna poslanica ČOS. Hkrati bodo zažgali po vseh društvih kresove.

Dne 30. maja je ČOS slovesno izročila 1. letalskemu polku T. G. Masaryka prapor z napisom «S poletom naprej za zmago!» Slavnost se je izvršila na Staromestnem trgu ob veliki udeležbi sokolstva, vojaštva in drugega občinstva.

Dne 2. julija so praznovali na Češko-slovaškem dvajsetletnico znamenite bitke pri Zborovu, kjer so se češkoslovaški legionarji, med katerimi je bila večina Sokolov, prvič kot celota udeležili bojev na zavezniški strani in s sijajno zmago prepričali zaveznike, da so zahteve čeških politikov po samostojnosti upravičene. 3500 češkoslovaških legionarjev je z nepopisnim članom poglavo v beg čez 6000 Avstrijcev. Zajeli so 62 častnikov in 4200 vojakov ter 20 težkih in lahkih topov. Legionarji so imeli v tej bitki 190 mrtvih in okoli 1000 ranjenih.

V Podkarpatski Rusiji je bilo ob prevratu 80 % nepismenih, zdaj pa 18 letih jih je pa samo še 20 %. Ta pokrajina, ki je bila poprej tako zelo zanemarjena, je zdaj v prosveti veliko bolj napredna kakor sosedna Poljska, kjer je izmed 32 milijonov prebivalcev še zmerom 11 milijonov nepismenih.

Poljsko sokolstvo

V dneh od 26. do 29. junija je bil v Katowicah VIII. zlet poljskega sokolstva, ki je bil že nekajkrat preložen, a se je vršil zdaj ravno ob 70letnici ustanovitve prvega sokolskega društva v Lvovu in v 15. letu, odkar je bil nemški del Šlezije trajno pridružen Poljski. Na zletu se je zbralo okoli 20.000 gostov, med katerimi so bili razen zastopnikov Zveze slovanskega sokolstva tudi poljski rojaki iz Amerike, Francije, Romunije in iz Češko-slovaške. Dne 26. in 27. so bile tekme vseh oddelkov, dne 27. zvečer pa lepo uspela slavnostna akademija, ki se je potem nadaljevala z večerno sliko na zimskem telovadišču, pri kateri so posebno ugajale slikovite skupine narodnih noš. Glavni zletni dan je bil dne 29. junija. Zgodaj zjutraj je bila maša pod milim nebom, nato spreved po mestu, ki je trajal skoraj dve uri, popoldne pa na zletišču javna telovadba, pri kateri so nastopili vsi oddelki. Poljsko sokolstvo je pokazalo od zadnjih dveh zletov v Poznaju in v Varšavi velik napredek v organizaciji in v telovadbi.

Ali si že plačal naročnino?
